

VÁCLAV FRANČEK

JAK NA

NOVÝ ROK

JAK NA NOVÝ
ROK

Václav Franc

„Ještě štěstí, že ten distální kořen šel vytáhnout Schlemrem, jinak jsme tady byli až do Novýho roku,“ zasmál se Vlastimil, když za pacientem zaklaply dveře.

„Kdepak, pane doktore, to se poznaj zlatý ručičky, mně můžete věřit,“ sestra Růženka začala uklízet zubní nástroje potřísněné krví.

„Kdyby měl službu pan doktor Havlík, tak jsem už volala domů, aby mě vnučata nečekala, s ním jsem jednou o službě tahala dolní osmičku od devíti hodin do dvanácti a nakonec si musel zavolat pana primáře. Představte si, že chtěl, aby si pán dojel sám na lůžkové do Hradce, nebo aby ho tam odvezla jeho paní. Ale pán mu povídá, že se nenechá kvůli zubu zabít, že jeho žena řídila naposledy v autoškolě,“ zasmála se Růženka.

„No jo, copak Havlík, o tom se vyprávějí legendy, jen nevím, co se vypravuje o mně, když jsem nepřítomen,“ zeptal se řečnický Vlastimil.

„O vás, pane doktore, doopravdy jen to nejlepší, kdo by si taky na vaše zlatý ručičky stěžoval?“

„Jo, to znám, nejdřív zlatý ručičky a po straně...,“ Vlastimil začal zapisovat předešlý úkon do ambulantní knihy.

„Opravdu, pane doktore, já už dělám pěknejch pár roků a s vámi bych chtěla dělat i v důchodu, kdybyste mně nedal košem a nevybral si mladší“

„Za to já nemůžu, to se už tak nějak v naší branži traduje, že když mladý doktor nastupuje na oddělení, dají mu babku v důchodu a když už neudrží nástroje pořádně v ruce, tak mu do ordinace pošlou holku sotva vyšlou ze školy v minisukních,“ zasmál se Vlastimil.

„Pane doktore, že byste byl zrovna vy na ženský, to jsem si nevšimla, kolik sestřiček by si dalo říct a vy kolem nich chodíte, jako by byly vzduch,“ zastavila se Růženka, utřela si mokré ruce do modré nemocniční zástěry.

Vlastimil raději utekl od tématu: „Tak jsem si myslel, že dnešní silvestrovská služba bude klidnější, napočítal jsem devět pacientů a na to šampáňo ani nedošlo.“

„Já se podívám do čekárny, pane doktore, ale v poledne končíme, tak snad tam už nikdo nebude,“ řekla Růženka a v dobré vůli, že její slova zůstanou v platnosti, otevřela dveře čekárny.

„Dobrý den,“ řekla a Vlastimil to považoval za jeden ze silvestrovských žertíků, protože když byl ještě jako mladý doktor, několikrát se mu podařilo vystrašit jeho bývalou sestru, když pospíchala. Otevřel dveře a do prázdné čekárny, mimochodem mezi studenty se kdysi tradovalo, že nejhezčí pohled pro zubaře je bezzubá čelist a prázdná čekárna, řekl: „Dobrý večer, pane Nováček!“ a potom se kochal pohledem na nervózní sestřičku Jaruš, která ustavičně pospíchala domů za svým žárlivým manželem. Jenže tentokrát pochopil, že se nejedná o žert, že silvestrovská služba nemá mít konce ani teď, kdy do dvanácté chybělo několik dílků na hodinách visících nad stolem ordinace.

„Tak pojd'te dál, slečno,“ vyzvala Růženka dívku z čekárny. Kolikrát si ve své praxi představoval Vlastimil obličej lidí, které doposud nepoznal, obličej vstupující do jeho života, kolikrát byl zklamán a kolikrát potěšen. Byl Silvestr a nechtělo se mu hádat, kdo nyní vstoupí do ordinace a začne mu líčit svoje potíže a problémy.

Tušil jen, že žena v čekárně se stane jeho poslední pacientkou v tomto století, vlastně tisíciletí.

„Dobrý den,“ řekla a vstoupila do ordinace. „Ahoj, tati!“

„Pavlíno, jsi to ty!“ řekl Vlastimil překvapeně a starostlivě dodal: „Co tady děláš? Stalo se něco? Bolí tě zub?“

Vzpomněl si, jak k němu přišla holčička se světlými nakrátko střiženými vlásky a řekla: „Víš co, budeme si hrát na berušku a já budu beruška a bude mě bolet třeba ručička a ty mě budeš jako léčit, když seš pan doktor.“

Byl unavený, neskutečně unavený, nevěděl, jak dopadne jeho škodovka, kterou nechal odstavenou na silnici kousek za městem, ale najednou zapomněl na všechno. V cizích trepkách stál na chodbě panelového domu a docela malinkatá holka k němu samozřejmě přišla, vůbec se nebála a vtáhla ho do světa dětské fantazie.

„Nebo to neumíš?“

„Nevím, jestli to umím, ale zkusím to,“ řekl Vlastimil vyhýbavě a provinile se podíval na Helenu.

Malá Pavlínka měla dva culíky, krátké, ale přece jen culíky a v nich zapletené ozdobné sponky berušek.

„Jak to, že to nevíš, vždyť si pan doktor a ten musí přece vědět všechno!?“ řekla se samozřejmostí svých čtyř let, a protože Vlastimil neodpovídal, hledala oporu u maminky Heleny: „Vid', mami, že pan doktor musí všechno vědět a umět, vid'?!“

„Hele, ty kecko, nechtěla bys už jít spát?“ napolo příkazem a napolo řečnickou otázkou se zeptala Helena.

„Mami, ještě chvílku,“ žadonila Pavlínka.

„Moc se mnou nesmlouvej a koukej mazat do koupelny,“ řekla už rozhodně Helena a teď se zase ona omluvně podívala na Vlastimila.

„Omlouvám se, ale Pavlínka má ráda každou návštěvu a k nám nikdo moc nechodí.“

„Omluvit se musím já,“ řekl Vlastimil, „ne vy, já jsem tak pozdě vpadl k vám, ale nebyl to můj nápad. Kdyby mě sem neposlala Marie, tak bych spal někde na nádraží, nebo se pokusil sehnat nocleh v hotelu, tu jednu noc bych to vydržel,“ omlouval se Vlastimil.

„Prosím vás, v tom našem zapadákově a hotel,“ usmála se Helena, „a posaďte se přece, něco jsem vám připravila k snědku, ale nepočítala jsem s vámi, a tak to nebude nic extra, jen co dům, vlastně lednička, dala,“ chtěla se zase omlouvat Helena, ale v tom uslyšela, jak Pavlínka povykne v koupelně. Stačila jen dodat: „Promiňte a sedněte si!“

Vlastimil pokýváním hlavy poděkoval a usadil se v křesle obýváku. Pozoroval pokoj, v kterém seděl poprvé v životě. Pak se automaticky natáhl po novém čísle časopisu Vlasta a snažil se číst, ale dojmů na něj bylo příliš mnoho, takže spíš poslouchal všechny zvuky, které k němu doléhaly z koupelny.

Když se objevila Helena, nesla v náručí Pavlínku, čistou a provoněnou v růžové flanelové noční košili ozdobené kresbičkami trpaslíků a kytíček.

„Vydržte ještě chvílku,“ řekla Helena a mířila s malou do vedlejšího pokoje, zřejmě ložnice.

„Mami, prosím, prosím,“ žadonila malá, „ještě chvílku, vždyť zítra nemusím do školky.“

„Tak ji nechte ještě chvíli,“ přimlouval se Vlastimil a byl rád, že nezůstane s Helenou sám, neboť nevěděl, co si budou povídat, co bude říkat ženě, kterou doposud viděl jen jednou, vlastně dvakrát v životě.

Ten večer došlo proti jeho vůli ke změně v jeho životě, aniž by si to v té chvíli uvědomil. Do jeho představ vstoupila Pavlínka, holčička se dvěma beruškami zapletenými ve vlasech, holčička, pro kterou se rozhodl změnit svůj dosavadní klidný život, možná nenaplněný, ale přece jenom spořádaný a spokojený. Kdo ví, jak by se jeho životní cesta klikatila dál, kdyby mu tenkrát té osudné říjnové noci nevyověděla službu červená stovka.

Vždycky když Pavlínu viděl po delší době, musel si vzpomenout na ten jejich společný první večer, seděl u její postýlky, jak si malá vymohla na mámě a četl jí pohádku O dvanácti měsíčkách a Pavlínka ne a ne usnout.

„Taky máš rád jahůdky,“ zeptala se, když macecha poslala Marušku pro jahody.

„Mám,“ přiznal, „ale měla bys už spát nebo se bude maminka zlobit!“

„A koho máš ještě rád?“ nedbala Pavlínka a šibalsky mrkla.

„Koho...,“ zauvažoval Vlastimil.

„A máš rád taky mě?“ posadila se na postýlce a zadívala se na Vlastimila, jako by jeho obličej byl ta nejzajímavější obrázková knížka.

„Mám,“ řekl Vlastimil a nemusel ani dlouho přemýšlet o odpovědi.

„A budeš u nás zítra, až se probudím?“

„Budu, ale musím brzo stávat, protože musím sehnat pana opraváře, aby mě opravil porouchané autíčko,“ přibližoval se Vlastimil řeči dětí.

„A svezeš mě někdy, až budeš mít opravené autíčko?“

„Svezu, to víš, že jo,“ tak trochu zalhal Vlastimil, ale ještě netušil, že dnešní večer natolik změní jeho dosavadní život.

„A kdy?“

Teď byl Vlastimil v úzkých, nedokázal hned odpovědět, ale v pravou chvíli přišla na pomoc do pokoje maminka Helena. „Tak co, budeš spát nebo ne, už je strašně moc hodin!“

Vlastimil odešel, aniž by se Pavlínka dozvěděla, jak to bylo s Maruškou a dvanácti měsíčky doopravdy. Ráno brzy, ještě než vstala, zmizel a myslel si, že ji už nikdy víc neuvidí. Mýlil se.

Teď před ním stála dospělá mladá dívka, jeho dcera, Pavlína.

„Tak, pane doktore, já ještě uklidím ordinaci a nechám vás tady,“ klidila se sestra Růženka.

„Počkejte, nespíchejte, přece máme v lednici ten šampus,“ připomínal Vlastimil. „Teď nám bude ve třech víc chutnat.“ Otočil se k Pavlíně a zeptal se: „Jak dlouho se zdržíš?“

„Do Novýho roku, jestli ti nebudu překážet!“

„Co bys překážela, jsem rád, že jsi přijela, už jsem tě dlouho neviděl.“

„Myslela jsem, jestli nemáš na Silvestra nějaký program, třeba nějakou dámskou společnost?“ usmála se Pavlína a podívala se na Růženku.

„Prosím vás, slečno, pan doktor a dámská společnost, to bych spíš věřila, že bude 1. ledna konec světa,“ zasmála se Růženka. „A že by si ženský daly říct,“ začínala opět známou písničku.

Zátka ze šampusu vylétěla do stropu právě ve chvíli, když v rádiu odbýjeli poledne. Konec poslední služby v tomhle roce.

„Tak na zdraví a všechno nejlepší v novém roce,“ přáli si ti tři navzájem a Vlastimil si v duchu představoval, jak prožije posledních dvanáct hodin ve starém roce. Původně sice slíbil chlapům, že přijde večer do místní hospůdky, aby nesešel doma sám, ale teď byl dokonce rád, že se bude moci vymluvit na dceru, že nebude muset těch několik svátečních hodin trávit ve výčepu místní hospody. Nikdy neměl vysedávání u piva rád, nakonec se raději sám naučil vařit, aby nemusel do hospody na jídlo, když definitivně opustil Marii.

„Tak sestři, za rok zase tady,“ řekl Vlastimil Růžence a ještě jednou jí podával ruku, aby jí popřál všechno nejlepší do nového roku.

„Vám taky, pane doktore, a vám taky, slečno,“ loučili se, jako by se už nikdy nesetkali, jako by zítra v osm nepokračovala jejich zubní pohotovostní služba na středisku.

„A hlavně pijte s mírou,“ křičel ještě na vzdalující se Růženku Vlastimil.

„To víte, že jo, pane doktore, jestli ale ten můj Míra doma neusne v osm jako každý den,“ obrátila přání v žert Růženka.

„Půjdeme do hospody na oběd a já se aspoň omluvím, že večer nepřijdu, předpokládám, že nechceš večer do hospody.“

„Ne, přijela jsem, abych byla s tebou! A kde máš trabanta?“

„Nechal jsem ho doma, říkal jsem si, že v práci rozděláme víno, a tak nebudu zbytečně pokoušet osud!“

„Bojíš se? Nevím teda čeho, protože vsadím se, že každéj policajt je tvůj pacient a asi stěží by ti napařil pokutu,“ smála se Pavlína a Vlastimil se sám sebe ptal, proč vlastně přijela. Ne že by ji neviděl rád, ale přece jenom se delší dobu neukázala a teď najednou na Silvestra.

„Chceš pomoci?“ chtěl jí vzít červený batůžek.

„Nemám tam nic těžkýho,“ bránila svůj domeček na zádech.

„Víš, tati, jak se řekne japonsky trabant?“

„To nevím,“ přiznal Vlastimil a dopředu tušil nějakou zradu, neboť kolega Havlík jej podobnými legráckami častoval při každé příležitosti. Naposledy jej namíchl tím, když se Vlastimila zeptal, jestli ví, jak se zdvojnásobí cena trabantu. Vlastimil nevěděl, a tak se zasmáli na jeho účet.

„Přece, když se natankuje plná nádrž!“

„Trabant se japonsky řekne HA RA ŠI TO!“ Pavlína se zasmála vtipu. Vlastimil se usmál jen na oko, ani se jej tak nedotkla narážka na trabanty jako si spíš všiml Pavlínina úsměvu. Smála se na plné kolo, pusou od ucha k uchu, Havlík by řekl na otiskovací lžici číslo čtyři. Po kom to jenom podědila. Po Heleně určitě ne, Helena se nikdy moc nesmála, vždycky jen tak zdvořilostně, aby se neřeklo. Nikdy jí příliš nerozuměl. Nikdy si nepřivykl na její legraci, jen občas si namlouval, že je s Helenou šťastný, že má, co chtěl, že konečně našel poklad, který

se mu tak dlouho vzdaloval, jenže nyní už věděl, že opět šlápl vedle. Poklad se nekonal a dneska z něj zbylo vlastně jen jedno dítě, malý Vlastík. Vlastně dneska už není malý, kolik mu bude. V příštím roce patnáct.

Když bylo Vlastimilovi patnáct, byl pro něj svět jen rodná vesnice. Skutečně rodná, protože zatímco jeho spolužáci se už narodili ve městě, Vlastimil se narodil doma. Když jeho máma pocítila první příznaky, bylo už pozdě na sanitu a cestu do městské porodnice. Dral se na svět, jako by měl pocit, že mu něco uniká, že jej předběhnou všichni kluci ve škole, že se jim nikdy nevyrovná. A přitom už s ním nepočítali, starší Jarmile bylo skoro patnáct, nikdy jej nebrala jako sourozence, spíš jako svoje děcko, však se ho něco nahlídala. Když byl ještě malý a ptal se mámy, proč nemá sourozence, tak mu máma říkala, že má přece Jarmilu, ale to byla spíš chůva. A pak Holcovi si určitě představovali, že budou mít víc dětí, jenže Jarmila se narodila v šestatřicátém a o dva roky později se narodila další holčička, zemřela po porodu a mámu sotva dali dohromady. Válka na spadnutí, dejte pokoj s děckama do tak nejisté doby, říkalo se po vsi a Holcovi si už zvykli, že zůstanou jen při Jarmile. Vlastimil byl nad plán, když se v jednapadesátém narodil.

Nový rok se blížil stejně nenávratně, jako se blížila restaurace před Vlastimilem a Pavlínou. Po delší době se Vlastimil mohl zeptat Pavlíny, jak se má jeho žena, vlastně už dneska taky bývalá, ale měl zvláštní pocit ptát se, protože se mu vracely nepříjemné vzpomínky

jeho dvou nepovedených manželství a Pavlína byla možná poslední člověk, kterému by mohl vyprávět něco o sobě. Pavlína by asi jako poslední člověk na planetě mohla poslouchat jeho nářky, protože jestli něco Vlastimilovi chybělo čím dál víc, tak to nebyla ženská, jak se domnívali kolegové a sestřičky, ani kuchařka, která by o něj pečovala. Nakonec mu nechyběl ani kontakt s rodným krajem a místem, kde se narodil, i když tahle touha u něj přetrvávala dlouho a po každé návštěvě tam u nich doma si sice říkal, že ten kout už nikdy víc v životě vidět nemusí, ale ať dělal cokoli, stále nemohl přetrhnout onu pomyslnou pupeční šňůru a do rodné obce se s uplynulým časem od poslední návštěvy vracel ve svých idealizovaných vzpomínkách. Ale ani tam nemohl říct nic z toho, co měl skutečně na srdci, ani tam nemohl otevřít svoje srdce dokořán, protože by nenásledovalo pochopení a rozřešení, ale pouze další výtky, že kdyby poslechl rodiče, kdyby dělal jenom to, co oni chtěli. Matka ho sice bránila a doufala, že otec na později narozeného syna uvykne, získá k němu časem lepší vztah, ale otec nejen že neuvykl, ale bral narození Vlastimila jako svojí životní prohru, jako potupu, selhání, a tak zatímco ostatní otcové se hrdě chlubili činy svých synů, Vlastimilův otec sice na veřejnosti říkal: „Vidíte, v takových letech a ještě jsem jura, dokážu si udělat kluka, kdy si vzpomenu!“ ale doma jej peskoval, protože nebyl podle jeho představ. Přišel pozdě, nechtěně, byl chytřejší než otec, a ten na syna žárlil, protože on potřeboval někoho, kdo by jej zastal na hospodářství ne někoho, kdo se bude bát vykonávat pořádnou chlapskou práci a Vlastimil byl slabý, pomalejší než ostatní kluci, brzy začal nosit brýle, jako nějaká slečinka, jak říkával otec, nikdy se pořádně nenaučil házet

kamením a bál se koní, když měl chvíli podržet opratě a ten, kdo se nehodil do hospodářství, nebyl hoden otcovy přízně, neboť nemohl žít ve vesnických poměrech, kam pokrok přicházel pomalými krůčky a kde se každý musel spolehnout sám na sebe. Vlastimil byl vlastně sirotek, i když měl oba rodiče.

Když otec zemřel, bylo Vlastimilovi jedenáct roků a na pohřbu nepociťoval nějakou zvláštní ztrátu, utrpení, možná jen úlevu a styděl se za to, že je vlastně rád, že otec, který pro něj vlastně nikdy neměl slovo pochopení, uznání a porozumění, už nikdy nebude, že jej nebude peskovat a nadávat za každou špatně udělanou kupku sena, že jej nebude okřikovat před Jarmilou a jejím manželem a Vlastimilovy nezdary dávat k dobrému před rodinou. Vlastimil se styděl, že nepociťoval vůbec žádnou lítost nad úmrtím otce.

Neradoval se dlouho, neboť na otcovo místo přišel další muž, který Vlastimila neměl příliš v lásce. Jarmilin manžel Josef. Viděl v něm konkurenta, který by si jednou mohl dělat nárok na záhumenek, pole a louky, které přišly do družstva. A tak se Vlastimil stal opět poskokem, tím, který neudělá nic dobře, tím, kdo doma nemá nic pohledávat.

Jediný člověk, který by jej snad mohl hájit byla matka, ale její nemoci zapříčinily, že se doma začala podřizovat Josefovi, měl podle její logiky jako chlap právo rozhodovat. Nakonec matka byla vždycky podřízená, nikdy se nedovedla postavit otcí, nikdy nedokázala říci svůj názor, vždycky jen plnila příkazy, a tak otce v roli diktátora vyměnila za zetě.